

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI NA WYPADEK OGŁOSZENIA ALARMU EWAKUACYJNEGO WE WSCHODNIOEUROPEJSKIEJ AKADEMII NAUK STOSOWANYCH W BIAŁYMSTOKU

Celem procedury ewakuacyjnej jest sprawne przygotowanie i przeprowadzenie ewakuacji osób niepełnosprawnych znajdujących się na terenie Uczelni w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia. Równocześnie z ewakuacją prowadzi się działania ograniczające zasięg zagrożenia.

I. ZASADY OGÓLNE

1. Ewakuację prowadzi się w celu:
 - 1) ochrony pracowników, studentów i innych osób przebywających na terenie Uczelni przed niebezpieczeństwami zagrażającymi ich życiu lub zdrowiu;
 - 2) zminimalizowania strat materialnych w zagrożonych obiektach.
2. Ewakuację zarządza się w przypadku zagrożenia:
 - 1) pożarem – jeżeli nie jest możliwe prowadzenie akcji gaśniczo-ratunkowej i opanowanie pożaru przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego;
 - 2) aktem terrorystycznym – informacje o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innych materiałów niebezpiecznych dla życia lub zdrowia ludzi albo o wtargnięciu terrorysty na teren Uczelni;
 - 3) skażeniem toksycznymi środkami chemicznymi – jeżeli czas dojścia obłoku skażonego powietrza jest większy niż 15 minut;
 - 4) zakażeniem zakaźnymi czynnikami biologicznymi;
 - 5) wybuchem gazu spowodowanym awarią instalacji gazowej;
 - 6) powodzią (zatonieniem);
 - 7) katastrofą budowlaną;
 - 8) innymi zagrożeniami, które mogą zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi.
3. W przypadku osób niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać:
 - 1) rodzaj i stopień niepełnosprawności oraz wiek ewakuowanych osób,
 - 2) współdziałanie w ewakuacji ze strony innych osób m.in. pracowników administracyjnych, nauczycieli akademickich, studentów/słuchaczy, ochrony budynku oraz innych osób w tym czasie przebywających na budynku.

4. Ewakuacja osób z niepełnosprawnościami przebiega według procedur ewakuacji lub instrukcji bezpieczeństwa budynku.

II. UJEMNE ASPEKTY EWAKUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZALEŻNOŚCI OD DYSFUNKCJI

Przy organizacji ewakuacji osób niepełnosprawnych należy mieć na uwadze ich dysfunkcje, obligujące osobę prowadzącą ewakuację bądź zarządzającą ewakuację do przyjęcia indywidualnego podejścia, uwzględniającego główne problemy, doświadczane przez przedstawicieli poszczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, które wprost utrudniają i/lub spowalniają proces ewakuacji osoby niepełnosprawnej. Dla potrzeb niniejszej procedury problemy te będą rozpatrywane w kontekście ujemnych aspektów ewakuacji.

1. Ujemne aspekty ewakuacji osób z niepełnosprawnością wzrokową:

- 1) brak możliwości zobaczenia bezpośredniego zagrożenia w postaci dymu, płomieni;
- 2) brak możliwości odbioru otoczenia;
- 3) brak możliwości zobaczenia świetlnych oznaczeń alarmowych;
- 4) brak możliwości samodzielnej reakcji na zagrożenie, którego nie słychać;
- 5) brak możliwości poruszania się z użyciem dotyku lub echolokacji;
- 6) dezorientacja, panika, stres i niemożność działania z uwagi na tempo zmian zachodzących w otoczeniu;
- 7) brak reakcji ochronnych na zagrożenia niesłyszalne i bezwonne;
- 8) brak reakcji na napisy i znaki ostrzegawcze;
- 9) brak możliwości poruszania się bez asysty w nieznanym otoczeniu bądź otoczeniu zmienionym;
- 10) ewakuacja trasą dobrze sobie znaną, bez względu na jej dostępność czy bezpieczeństwo.

2. Ujemne aspekty ewakuacji osób z niepełnosprawnością słuchową:

- 1) brak możliwości usłyszenia sygnału alarmowego, wołania;
- 2) utrudnienia w komunikacji z osobą ewakuującą;
- 3) utrudniony kontakt w wypadku zadymienia lub zaciemnienia;
- 4) niemożliwy kontakt w ciemności i zadymieniu.

3. Ujemne aspekty ewakuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną:

- 1) kłopoty ze zrozumieniem poleceń wydawanych przez osoby kierujące ewakuacją;
- 2) strach przed obcymi;
- 3) ukrywanie się w sytuacji zagrożenia;

- 4) ciekawość nowej sytuacji mogąca prowadzić do chęci jej poznania;
- 5) agresja wobec otoczenia, osób i przedmiotów;
- 6) brak tolerancji w stosunku do osób nieznanymi, obcych;
- 7) tendencja do ciągłego powtarzania tych samych czynności, zwłaszcza w sytuacjach pobudzenia emocjonalnego.

4. Ujemne aspekty ewakuacji osób z niepełnosprawnością ruchową:

- 1) utrudniony lub całkowity brak możliwości samodzielnego poruszania się;
- 2) konieczność przenoszenia na rękach lub stosowania wózków i noszy podczas transportu;
- 3) konieczność doboru dróg ewakuacji, dostępnych np. dla wózków;
- 4) lęk przed pośpieszonym transportem nie zawsze realizowanym konwencjonalnymi metodami;
- 5) spastyka – mimowolny, niekontrolowany skurcz mięśni;
- 6) częściowy lub całkowity brak stabilizacji mogący znacznie utrudnić transfer i zachowanie bezpiecznej pozycji podczas ewakuacji np. na wózku ewakuacyjnym.

III. ASPEKTY UŁATWIAJĄCE EWAKUACJĘ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZALEŻNOŚCI OD DYSFUNKCJI

1. Osoby z niepełnosprawnością wzrokową nie mają lęku przed ciemnością i w chwili zagrożenia wykonują odpowiednio opisane polecenia głosowe.
2. Osoby z niepełnosprawnością słuchową nie są ograniczone ruchowo i mogą samodzielnie się poruszać oraz wykonywać zademonstrowane polecenia i czynności ewakuacyjne.
3. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną są sprawne fizycznie i mogą wykonywać czynności ewakuacyjnych oraz mają stosunkowo wysoki poziom posłuszeństwa wobec poleceń znanej im osoby np. nauczyciela akademickiego.
4. Osoby z niepełnosprawnością ruchową mają pełny i stały kontakt z otoczeniem za pomocą wszystkich receptorów, a także nie mają żadnych barier komunikacyjnych.

IV. SPOSOBY I FORMY OGŁASZANIA ALARMU

1. Informowanie o zagrożeniach występujących w obiekcie Uczelni odbywa się poprzez wykorzystanie sygnalizatorów świetlno-dźwiękowych umieszczonych wewnątrz budynku na korytarzach lub megafonów przenośnych obsługiwanych przez koordynatorów ewakuacji.
2. Powiadamianie należy rozpocząć od zagrożonej kondygnacji następnie powiadamia się ludzi na najwyższej kondygnacji, a potem po kolei na niższych kondygnacjach, aż do pomieszczeń niskiego parteru.

3. Sygnał alarmu powinien trwać tak długo aż wszyscy opuszczą budynek Uczelni.
4. Po ogłoszeniu alarmu osoba przeszkolona na wypadek ewakuacji, w tym osób z niepełnosprawnościami, sprawdza, czy wszystkie osoby znajdujące się na terenie Uczelni odebrały sygnał alarmu i opuściły zagrożony budynek.
5. Równocześnie z ogłoszeniem ewakuacji należy powiadomić odpowiednie służby ratownicze.

Numer alarmowy – 112

Policja – 997

Państwowe Ratownictwo Medyczne – 999

Państwowa Straż Pożarna – 998

Pogotowie Energetyczne – 991

Pogotowie Gazowe – 992

Pogotowie Wodno-kanalizacyjne – 994

Centrum Antyterrorystyczne – 996

V. DROGI EWAKUACJI

1. W budynku zostało umieszczone odpowiednie oznakowanie ewakuacyjne w celu wskazania osobom opuszczającym budynek najkrótszej drogi do wyjścia. Oznakowanie to informuje także osoby ewakuowane o ewentualnych przeszkodach lub utrudnieniach na drodze ewakuacyjnej.
2. Drogi ewakuacyjne są oznakowane znakami ewakuacyjnymi fotoluminescencyjnymi.
3. Ewakuacja pracowników, studentów i innych osób znajdujących się w budynku Uczelni odbywa się zgodnie z planem przebiegu dróg ewakuacyjnych znajdujących się na poszczególnych kondygnacjach (w salach i na korytarzach).
4. Bezpieczne, docelowe miejsce ewakuacji nie zawsze będzie znajdować się poza budynkiem. W przypadku osób poruszających się na wózkach należy wyznaczyć miejsce o wymiarach przynajmniej 900 x 1400 mm, położone w pobliżu pionowej drogi ewakuacyjnej (schodów). W przypadku osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi należy zweryfikować ich zdolności do odnajdywania i korzystania z drogi ewakuacyjnej.

VI. MIEJSCE ZBIÓRKI (MIEJSCE BEZPIECZNEGO OCZEKIWANIA NA POMOC)

1. Bezpiecznym miejscem oczekiwania na pomoc jest parking znajdujący się przed Uczelnią.
2. Osoby niepełnosprawne ruchowo niejednokrotnie są w stanie samodzielnie pokonać drogę do bezpiecznego miejsca oczekiwania na pomoc, jednak z uwagi na ograniczenia ruchowe mogą potrzebować asysty.

VII. OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA PRZEPROWADZENIE EWAKUACJI

1. Sygnał alarmowy w razie pożaru może włączyć każdy, kto zauważy ogień. W innym przypadku decyzję o rozpoczęciu ewakuacji podejmuje Rektor lub osoba przez niego wyznaczona, która dba o zapewnianie bezpieczeństwa na terenie WANS w Białymstoku.
2. Rektor lub osoba przez niego wyznaczona koordynuje przebieg ewakuacji oraz wyznacza osoby kierujące ewakuacją na każdej z kondygnacji budynku.
3. Kierujący ewakuacją nadzorują przebieg ewakuacji, czuwają nad bezpieczeństwem ewakuowanych osób i wskazują kierunki ewakuacji.
4. Na czas ewakuacji kierujący ewakuacją wyznacza opiekuna osoby niepełnosprawnej, który ma pomóc osobie niepełnosprawnej dotrzeć do wyznaczonego miejsca zbiórki – miejsca bezpiecznego.

VIII. WYTYCZNE DO EWAKUACJI ZE WZGLĘDU NA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

1. W sytuacji, w której osoba będąca opiekunem osoby niepełnosprawnej, podczas ewakuacji nie wie, w jaki sposób pomóc osobie niepełnosprawnej powinna ją o to zapytać.
2. Podczas ewakuacji osoby niepełnosprawnej należy kierować się następującymi zasadami:
 - 1) powiadomienie o wystąpieniu zagrożenia,
 - 2) pomoc w odnalezieniu drogi ewakuacyjnej,
 - 3) pomoc w samodzielnym opuszczeniu budynku (wyprowadzenie),
 - 4) opuszczenie budynku z użyciem specjalistycznego sprzętu ewakuacyjnego – o ile sytuacja tego wymaga – ewakuacja osób z niepełnosprawnością ruchową (a także wszystkich osób, które nie mogą samodzielnie i szybko poruszać się po schodach).
- 3. Ewakuacja osoby niewidomej lub niedowidzącej:**
 - 1) przed nawiązaniem kontaktu fizycznego, należy uprzedzić osobę niewidomą, tj. podać swoje imię oraz powiadomić o tym, co się dzieje;
 - 2) w przypadku konieczności poprowadzenia osoby niewidomej nie należy łąpać jej gwałtownie za rękę, tylko zaproponować np. swoje ramię, na którym będzie mogła się oprzeć dla zachowania równowagi;
 - 3) idąc z osobą niewidomą, należy opisywać otoczenie oraz wskazywać określone przeszkody, takie jak schody, stopień w górę/w dół;
 - 4) należy wprost formułować komunikaty o tym, co osoba niewidoma powinna zrobić np. zatrzymaj się, pochyl się, przeskocz; nie należy stosować sformułowań takich jak „uważaj”.
- 4. Ewakuacja osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej:**

- 1) osoby niesłyszące lub niedosłyszące potrafią czasem czytać z ruchu warg, dlatego podczas ewakuacji należy upewnić, że osoba niesłysząca lub niedosłysząca patrzy na mówiącego;
- 2) jeżeli osoba niesłysząca lub niedosłysząca nie skupia uwagi na mówiącym, można zamachać ręką lub dotknąć jej ramienia, by skupić jej wzrok na mówiącym;
- 3) twarz mówiącego musi zawsze być zwrócona do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej;
- 4) gdy osoba niesłysząca lub niedosłysząca nie zrozumie któregoś zdania, należy ująć je inaczej bez jego powtarzania.

5. Ewakuacja osoby z zaburzeniami psychicznymi:

- 1) należy pamiętać, że stres może wpływać na zdolność funkcjonowania osoby niepełnosprawnej intelektualnie;
- 2) należy ograniczyć do minimum napięcie towarzyszące konkretnej sytuacji;
- 3) osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą mieć trudności ze zrozumieniem znaków społecznych lub mogą być nadwrażliwe.

6. Ewakuacja osoby niepełnosprawnej ruchowo:

- 1) osoby o ograniczonej zdolności poruszania się należy ewakuować z pomocą specjalistycznego sprzętu, a także przenosząc je na rękach;
- 2) ewakuację można przeprowadzić poprzez:
 - a) wykorzystanie krzeselka lub wózka inwalidzkiego – sadzając na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytając za nóżki oraz oparcie;
 - b) chwyt strażacki – przekładając jedną rękę między nogami osoby ewakuowanej, a drugą zaciskając na nadgarstku jego zwisającej ręki, ewakuujący kładzie sobie ewakuowanego na barkach;
 - c) chwyt kończynowy – jedna osoba staje za głową ratowanego i chwytą go pod pachy, druga jest odwrócona do ewakuowanej osoby plecami i chwytą go pod kolana;
 - d) chwyt na barana – ewakuujący trzyma ewakuowanego na plecach, podtrzymując go obydwiema rękami za uda;
 - e) chwyt kołyskowy – klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci;
 - f) wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału – koc owija się wokół rąk i głowy ewakuowanego, w ten sposób możliwe jest ciągnięcie osoby po płaskiej równej powierzchni.
7. W budynku Uczelni realizowana jest ewakuacja zorganizowana. Obowiązek udziału w ewakuacji – polegający głównie na nadzorze nad bezpiecznym opuszczeniem zagrożonych

pomieszczeń przez studentów/słuchaczy – spoczywa na wszystkich pracownikach, w szczególności na wykładowcach.

8. Wszyscy bezwzględnie stosują się do poleceń osób kierujących ewakuacją.
9. Po usłyszeniu sygnałów alarmowych emitowanych przez system sygnalizatorów dźwiękowo-światlnych, wszystkie osoby przebywające w budynku Uczelni natychmiast przerywają prowadzone prace i przygotowują się do opuszczenia budynku.
10. Nauczyciele akademicy przerywają zajęcia i przekazują studentom informację o konieczności natychmiastowego opuszczenia budynku. Polecenie należy wydać w sposób spokojny.
11. Nauczyciel akademicki staje obok drzwi, by zapobiec ewentualnemu zakłóceniu porządku.
12. Kierujący ewakuacją, mając na uwadze rodzaj i stopień niepełnosprawności, określają w jaki sposób, studenci mają opuścić zajmowane pomieszczenie.
13. Kierujący ewakuacją informuje, którą klatką schodową odbywa się ewakuacja i którą klatką będą ewakuowane osoby z niepełnosprawnością ruchową.
14. Kierujący ewakuacją informuje ewakuowanych o bezpiecznym miejscu zbiórki.
15. Wszystkie osoby znajdujące się w budynku, mają obowiązek opuszczenia pomieszczeń i udania się najkrótszą drogą do oznakowanego miejsca zbiórki zgodnie z planem ewakuacji, w tym planem ewakuacji indywidualnej zależnej od rodzaju niepełnosprawności.
16. Pomieszczenia zagrożone należy opuszczać pojedynczo, formułując na korytarzu pojedynczy „łańcuch” osób przemieszczających się zgodnie z kierunkiem ewakuacji.
17. Nauczyciel akademicki opuszcza salę jako ostatni, dopiero po upewnieniu się, że nikt nie pozostał w pomieszczeniu.
18. Po opuszczeniu pomieszczeń drzwi należy pozostawić w pozycji zamkniętej, bez zamykania ich na klucz.
19. Należy udać się do wskazanej przez kierującego ewakuacją klatki schodowej, zgodnie z oznaczeniami znaków ewakuacyjnych umieszczonymi na ciągach ewakuacyjnych.
20. W czasie ewakuacji nie wolno korzystać z wind. O użyciu windy decyduje ekipa ratunkowa.
21. Po znalezieniu się na klatce schodowej, należy schodami kierować się w dół budynku do miejsca zbiórki. Tempo poruszania się należy dostosować do osób schodzących niżej, nie wolno ich wyprzedzać ani potrącać.
22. W celu zapewnienia szybkiej i skutecznej ewakuacji należy zachować ciszę i spokój, nie ulegać panice, poruszać się szybko i sprawnie, nie wyprzedzać innych.
23. Z budynku należy wyjść zgodnie ze schematem ewakuacji, wyłącznie oznakowanymi wyjściami ewakuacyjnymi oznaczonymi na planie obiektu i udać się na miejsce zbiórki.

24. W przypadku odcięcia dróg ewakuacji dla pojedynczych osób lub grupy osób, należy niezwłocznie dostępnymi środkami, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy, powiadomić o tym kierującego akcją ratowniczą.
25. Osoby odcięte od dróg ewakuacji, a znajdujące się w strefie zagrożenia, należy zgromadzić w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła zagrożenia i w miarę posiadanych możliwości i istniejących warunków, ewakuować z zewnątrz przy pomocy sprzętu przybyłych jednostek Państwowej Straży Pożarnej.
26. Na miejscu zbiórki należy zweryfikować, czy wszyscy studenci/słuchacze, pracownicy i inne osoby opuściły budynek.
27. Szczególną uwagę w miejscu zbiórki należy zwrócić na to, czy osoby z niepełnosprawnościami mogące mieć trudności z rozpoznaniem alarmowych sygnałów ewakuacyjnych lub trudności w przemieszczaniu się opuściły budynek.
28. Jeżeli występuje podejrzenie, że ktoś pozostał w budynku, należy niezwłocznie zgłosić ten fakt osobom nadzorującym ewakuację lub służbom ratowniczym.
29. Jeżeli nie ma możliwości ewakuacji osoby niepełnosprawnej, należy pomóc jej dotrzeć do bezpiecznego miejsca oraz powiadomić służby ratownicze.
30. W miejscu zbiórki należy pozostać do czasu otrzymania informacji o dalszym postępowaniu.